Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2014-05-07

LS 1309-1157

LANDSTINGSSTYRELSEN
14-05-20 00025

Landstingsstyrelsen

Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Föredragande landstingsråd: Birgitta Rydberg (FP)

Ärendebeskrivning

Håkan Jörnehed m.fl. (V) har lämnat en motion om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att bifalla motionen.

Landstingsrådsberedningens motivering

I Stockholms län anmäldes 54 våldtäkter av män under år 2013. I några olika undersökningar uppger mellan 0,2 till 4 procent av de tillfrågade männen att de varit utsatta för sexuella tvångshandlingar och övergrepp. Män, precis som kvinnor, som varit utsatta för sexuellt våld får ofta fysiska skador till följd av övergreppet. Mökertalet om antalet övergrepp av män är troligtvis stort.

Vården måste utveckla mottagandet av sexuellt utsatta män. En särskild mottagning bör därför inrättas för att erbjuda våldtagna män vård. Vilken vård och vilket vårdinnehåll en mottagning för våldtagna män ska ha bör utredas mer ingående. Den organisatoriska tillhörigheten för mottagningen bör även belysas. En viktig uppgift för mottagningen är att bygga upp kunskap om vård av män som utsatts för sexuellt övergrepp och våldtäkt. Det är därför angeläget att en organisation byggs upp för att sprida kunskap om omhändertagande av män som utsatts för sexuella övergrepp även till andra vårdenheter inom landstinget. Särskilt viktigt är det att

akutmottagningar får sådan information och kunskap. Det finns redan ett uppdrag i budget för år 2011 att sprida kunskap och erfarenhet till vårdgivare kring omhändertagande av våldsutsatta och våldtagna män.

Den mottagning som finns för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset (AVK) bör kunna tjäna som vägledning. Ett nära samarbete med AVK kan vara en möjlighet att undersöka.

Det finns särskilda rutiner på Akutmottagningen på Södersjukhuset för omhändertagande av våldtagna män. I riktlinjerna betonas att patienten ska erbjudas vård omgående och att en god omvårdnad är viktig. Förutom den medicinska vården är det angeläget att de rättsmedicinska aspekterna beaktas.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 24 april 2014
Motion 2013:21
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 4 mars 2014 med S-ledamöternas och V-ledamotens muntliga reservationer
Programberedning för folkhälsa och psykiatris protokollsutdrag den 3 mars 2014 med M-, FP-, KD- och C-ledamöternas tilläggsyrkande samt S- och V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtende den 30 januari 2014

Torbjörn Rosdahl

Birgitta Rydberg

Kristoffer Tamsons

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektören

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-04-24

LS 1309-1157

Handläggare:
Clara Wahren

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -04- 25
Dnr LS 1309-1157
Rokel IV

Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Ärendebeskrivning

Håkan Jörnehed m.fl. (V) har lämnat en motion om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 24 april 2014
Motion 2013:21
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 4 mars 2014 med S-ledamöternas och V-ledamotens muntliga reservationer
Programberedning för folkhälsa och psykiatris protokollsutdrag den 3 mars 2014 med M-, FP-, KD- och C-ledamöternas tilläggsyrkande samt S- och V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtende den 30 januari 2014

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att landstinget inom vårdutbudet erbjuder en mottagning med specialistkompetens för att möta våldtagna män. Förvaltningen konstaterar att tillräcklig kunskap saknas inom detta område och problemet behöver belysas ytterligare.

Bakgrund
Motionärerna anser att vården behöver utveckla mottagandet av män som utsatts för sexuellt våld då antalet vuxna män som anmäler att de blivit våldtagna ökar. Motionärerna pekar också på att mörkertalen kring dessa övergrepp troligen är stora.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har lämnat ett yttrande.

Överväganden
Förvaltningen ställer sig bakom hälso- och sjukvårdsnämndens skrivningar att det saknas tillräcklig kunskap på området och att området behöver belysas, utredas och kartläggas ytterligare. Förvaltningen instämmer i yttrandet om att stöd till patienter som drabbats av våld i nära relationer måste vara av hög kvalitet och omhändertagandet av män som utsatts för sexuellt våld måste utvecklas.

Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -09- 17
Dnr LS 1309-1157

2013:21

Stockholms läns landsting
2013-09-17

Motion av Håkan Jörnehed (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Antalet vuxna män i Sverige som anmäler att de blivit våldtagna ökar. Statistik från Brottsförebyggande rådet visar att 41 män anmälde att de hade blivit våldtagna år 2007 och 133 män 2012. För Stockholms län är motsvarande siffror 15 respektive 39 stycken. Av dessa uppsökte långt ifrån alla vård vilket försvårar möjligheten att systematisera omhändertagandet av de som kommer till vården. Det finns belägg för att en tydlighet i var man kan söka vård ökar vårdkvalitén och rättssäkerheten.

Tyvärr vet vi inte i vilken utsträckning män utsätts för sexuella övergrepp då mörkertalet tros vara stort såväl i vårt län som i övriga landet. Många fler än de som anmäler ett övergrepp vågar berätta om det anonymt på olika nätfora. Fördomar som att män är starka och kan göra motstånd, och att män alltid är villiga till sex, bidrar till att upprätthålla föreställningen att män inte kan bli våldtagna eller utsatta för sexuella övergrepp, vilket leder till ett fortsatt osynliggörande.

Vi menar att vården behöver utveckla mottagandet av sexuellt utsatta män och eventuellt starta en mottagning dit de kan vända sig. En möjlighet kan vara att mottagningen för våldtagna kvinnor, AVK, på Sös tar emot även män i det akuta skeendet.

Vänsterpartiet föreslår landstingsfullmäktige besluta

att inom vårdutbudet erbjuda en mottagning med specialistkompetens för att möta våldtagna män

Håkan Lörnehed (V)

Gunilla Roxby Cromvall (V)

Sverre Launy (V)

Birgitta Sevefjord (V)

Catarina Wahlgren (V)

Kerstin Pettersson (V)

Anna Sehlin (V)

Laila Leymann (V)

Åsa Brunius (V)

PROTOKOLLSUTDRAG 3/2014
§ 14

SAMMANTRÄDESDAG
2014-03-04

Justerat Filippa Reinfeldt (M)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2014-03-04

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -03- 05
Dnr LS 1309-1157
Rätt IV

§ 14 Yttrande över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl.(V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

HSN 1309-1074

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-01-30
Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V)

Yrkanden

1 Ordförandens (M) förslag för M-, FP-, KD- och C-ledamöterna om bifall till Programberedningen för folkhälsa och psykiatris förslag (bilaga 21)

2 Dag Larssons förslag för S-ledamöterna och Håkan Jörneheds (V) förslag om bifall till motionen

Propositionsordning

Inför beslut ställer ordföranden proposition på yrkandena. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag med följande tillägg:

Våld i nära relationer är ett stort hälsoproblem. Stöd till patienter som drabbats av våld i nära relationer måste vara av hög kvalitet. En särskild HBT- policy finns i Stockholms läns landsting (för homosexuella, bisexuella och transpersoner). Policyn förutsätter ett bra bemötande och omhändertagande av HBT-personer.

I Stockholms län anmäldes 54 våldtäkter av män år 2013. I ett par undersökningar uppges att mellan 0,2 till 4 procent av de tillfrågade männen att de varit utsatta för sexuella tvångshandlingar och övergrepp. Män, precis som kvinnor, som varit utsatta för sexuellt våld får ofta fysiska skador till följd av övergreppet. Mökertalet om antalet övergrepp är troligtvis stort. Vården och omhändertagandet av män som utsatts för sexuellt våld måste utvecklas och kan ske inom ramen för den pågående profileringen av vården för HBT-personer. Den mottagning som finns för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset (AVK) bör kunna tjäna som vägledning. Ett nära samarbete med AVK kan vara en möjlighet att undersöka. Vilken vård och vilket vårdinnehåll en mottagning för män ska ha måste börja planeras redan nu. En viktig uppgift för mottagningen är att bygga upp kunskap om vård av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt. Det är därför angeläget att en organisation byggs upp för att sprida kunskap om omhändertagande av män som utsatts för sexuella övergrepp till andra vårdenheter inom landstinget. Särskilt viktigt är det att akutmottagningar får sådan information och kunskap. Det finns redan ett uppdrag i budget för år 2011 att sprida kunskap och erfarenhet till vårdgivare kring omhändertagande av våldsutsatta och våldtagna män.

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer
S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet
Lisbeth Ekebom

Rätt utdraget intygas

Lisbeth Ekebom

Expedieras till:
LS
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Programberedning 3
- Folkhälsa och psykiatri

PROTOKOLLSUTDRAG

2/2014
§ 8

SAMMANTRÄDESDAG
2014-03-03

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -03- 05
Dnr LS 1309-1157

Justerat Birgitta Rydberg (FP)
Johan Sjölander (S)

§ 8 Yttrande över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

HSN 1309-1074

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-01-30
Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Yrkanden

Ordförande Birgitta Rydberg (FP) yrkar med stöd av ledamöterna för (M), (KD), och (C) bifall till förslag i enlighet med bilaga 4.

Johan Sjölander (S) och Åsa Brunius (V) yrkar bifall till motionen.

Proposition

Ordförande Birgitta Rydberg (FP) ställer proposition på yrkandena och finner att Programberedningen bifaller yrkande från (FP), (M), (KD) och (C).

Beslut

Programberedningen beslutar att i enlighet med förvaltningens förslag föreslå Hälso- och sjukvårdsnämnden att besluta

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag med tillägg enligt bilaga 4.

att omedelbart justera beslutet.

Reservation
Johan Sjölander (S) och Åsa Brunius (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Deltar inte i beslut
Marie Åkesdotter (MP) deltar inte i beslutet.

Vid protokollet/rätt utdraget intygas

Helena Johansson

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN
Programberedning 3
Folkhälsa och psykiatri

FÖRSLAG TILL BESLUT
2014-03-03

Ärende 8

Moderata samlingspartiet
Folkpartiet liberalerna
Kristdemokraterna
Centerpartiet

Yttrande över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalittativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Beredningen föreslår Hälso- och sjukvårdsnämnden besluta

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag med nedanstående tillägg.

att omedelbart justera beslutet.

Våld i när relationer är ett stort hälsoproblem. Stöd till patienter som drabbats av våld i nära relationer måste vara av hög kvalitet. En särskild HBT- policy finns i Stockholms läns landsting (för homosexuella, bisexuella och transpersoner). Policyn förutsätter ett bra bemötande och omhändertagande av HBT-personer.

I Stockholms län anmäldes 54 våldtäkter av män år 2013. I ett par undersökningar uppges att mellan 0,2 till 4 procent av de tillfrågade männen att de varit utsatta för sexuella tvångshandlingar och övergrepp. Män, precis som kvinnor, som varit utsatta för sexuellt våld får ofta fysiska skador till följd av övergreppet. Mökertalet om antalet övergrepp är troligtvis stort.

Vården och omhändertagandet av män som utsatts för sexuellt våld måste utvecklas och kan ske inom ramen för den pågående profileringen av vården för HBT-personer. Den mottagning som finns för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset (AVK) bör kunna tjäna som vägledning. Ett nära samarbete med AVK kan vara en möjlighet att undersöka. Vilken vård och vilket vårdinnehåll en mottagning för män ska ha måste börja planeras redan nu. En viktig uppgift för mottagningen är att bygga upp kunskap om vård av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt. Det är därför angeläget att en organisation byggs upp för att sprida kunskap om omhändertagande av män som utsatts för sexuella övergrepp till andra vårdenheter inom landstinget. Särskilt viktigt är det att akutmottagningar får sådan information och kunskap. Det finns redan ett uppdrag i budget för år 2011 att sprida kunskap och erfarenhet till vårdgivare kring omhändertagande av våldsutsatta och våldtagna män.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-30

HSN 1309-1074

Handläggare:
Carina Gyllner Bergmark

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-03-04, P 14

Yttrande över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -03- 05
Dnr LS 1309-1157

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-01-30
Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

I motionen föreslår Håkan Jörnehed m.fl. (V) att Stockholms läns landsting inom vårdutbudet ska erbjuda en mottagning med specialistkompetens för att möte våldtagna män. Sedan 2005 finns inom kvinnokliniken på Södersjukhuset en akutmottagning för våldtagna kvinnor (AVK). AVK tar emot cirka 600 kvinnor per år som har varit utsatta för sexuella övergrepp. I förslaget diskuteras möjligheten att integrera en mottagning för män vid AVK.

I Stockholms län anmäldes 39 våldtäkter på män under 2012. Preliminära siffror för 2013 är 54 anmälda våldtäkter. Motsvarande siffror för kvinnor i Stockholms län 2012 var 939 anmälda våldtäkter och preliminärt 898 anmälda våldtäkter 2013.

Den kunskap vi i dag har om mäns utsatthet för sexuellt våld är begränsad. Det finns lite forskning kring behov av stöd – och hjälpverksamhet för manliga våldtäktsoffer jämfört med den forskning som finns kring våldtäktsutsatta kvinnors behov av stöd – och hjälp.

I en sammanställning om forskning av män utsatta för våld i en nära relation(*När män utsätts för våld i en nära relation – hur ser det ut då?,* VKV, Göteborg 2013) refererar man till tre studier där frågan om sexuellt våld har varit inkluderad i undersökningen. Sammanfattningsvis kan man konstatera att mellan 0,2 – 0,5 procent av de tillfrågade männen i de olika studierna uppger att de varit utsatta för sexuella tvångshandlingar/övergrepp.

I en annan svensk undersökning från 2009 tillfrågades 1800 män om de utsatts för sexuella övergrepp. Fyra procent uppgav att de hade varit utsatta för övergrepp men att de flesta övergreppen hade infallit innan det att mannen fyllt 18 år. I mycket få fall hade förövaren varit en kvinna (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK). Män utsatta för sexuella övergrepp blir också ofta utsatta för fysiskt våld och får fysiska skador till följd av övergreppet (a.a.).

Med den begränsade kunskap vi idag har om förekomst av män utsatta för sexuella övergrepp och de behov som de utsatta männen har av stöd och hjälp är det för tidigt att föreslå en mottagning för dessa män. Frågan är väl ställd och området behöver belysas. Problemet finns och mörkertalet är troligtvis stort. Frågan behöver utredas ytterligare och förekomsten av män som idag söker vård för sexuella övergrepp behöver kartläggas.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Carl Gustaf Elinder
Avdelningschef

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-01-30

HSN 1309-1074

Handläggare:
Carina Gyllner Bergmark

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-03-04, P 14

Yttrande över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -03- 05
Dnr. LS 1309-1157

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-01-30
Motion 2013:21 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om vård och kvalitativt omhändertagande i det akuta skedet av män som utsatts för sexuella övergrepp och våldtäkt

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

I motionen föreslår Håkan Jörnehed m.fl. (V) att Stockholms läns landsting inom vårdutbudet ska erbjuda en mottagning med specialistkompetens för att möte våldtagna män. Sedan 2005 finns inom kvinnokliniken på Södersjukhuset en akutmottagning för våldtagna kvinnor (AVK). AVK tar emot cirka 600 kvinnor per år som har varit utsatta för sexuella övergrepp. I förslaget diskuteras möjligheten att integrera en mottagning för män vid AVK.

I Stockholms län anmäldes 39 våldtäkter på män under 2012. Preliminära siffror för 2013 är 54 anmälda våldtäkter. Motsvarande siffror för kvinnor i Stockholms län 2012 var 939 anmälda våldtäkter och preliminärt 898 anmälda våldtäkter 2013.

Den kunskap vi i dag har om mäns utsatthet för sexuellt våld är begränsad. Det finns lite forskning kring behov av stöd – och hjälpverksamhet för manliga våldtäktsoffer jämfört med den forskning som finns kring våldtäktsutsatta kvinnors behov av stöd – och hjälp.

I en sammanställning om forskning av män utsatta för våld i en nära relation(*När män utsätts för våld i en nära relation – hur ser det ut då?*, VKV, Göteborg 2013) refererar man till tre studier där frågan om sexuellt våld har varit inkluderad i undersökningen. Sammanfattningsvis kan man konstatera att mellan 0,2 – 0,5 procent av de tillfrågade männen i de olika studierna uppger att de varit utsatta för sexuella tvångshandlingar/övergrepp.

I en annan svensk undersökning från 2009 tillfrågades 1800 män om de utsatts för sexuella övergrepp. Fyra procent uppgav att de hade varit utsatta för övergrepp men att de flesta övergreppen hade infallit innan det att mannen fyllt 18 år. I mycket få fall hade förövaren varit en kvinna (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK). Män utsatta för sexuella övergrepp blir också ofta utsatta för fysiskt våld och får fysiska skador till följd av övergreppet (a.a.).

Med den begränsade kunskap vi idag har om förekomst av män utsatta för sexuella övergrepp och de behov som de utsatta männen har av stöd och hjälp är det för tidigt att föreslå en mottagning för dessa män. Frågan är väl ställd och området behöver belysas. Problemet finns och mörkertalet är troligtvis stort. Frågan behöver utredas ytterligare och förekomsten av män som idag söker vård för sexuella övergrepp behöver kartläggas.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Carl Gustaf Elinder
Avdelningschef